

CASE 03: UGYLDIGHED 1

PROCESSPIL

INDHOLD

1	Introduktion	1
2	Læringsmål	1
3	Case	2
4	Roller	2
5	Spot- og refleksionsspørgsmål	4
6	Forberedelse til seminaret	4
7	Til seminaret	5
8	Om processpil	5
9	Drej faktum	6

Om dokumentet

Dokumentet er opbygget sådan, at pkt. 1-5 handler om casens emne, mens pkt 6-9 giver generel vejledning, fx om, hvordan grupperne skal forberede sig, og hvad det betyder, at “dreje faktum.”

1 Introduktion

Anne sælger sin bil til Bente. Hvad betyder det? Anne vil hellere have pengene end bilen. Bente vil hellere have bilen end pengene. Ved at indgå aftalen får både Anne og Bente det bedre. Og sammen skaber de mere værdi, end de kunne hver for sig. Det er én af grundene til, at vi som samfund godt kan lide aftaler.

Men nogle gange indgår folk aftaler, hvor begge parter ikke får det bedre. Fx hvis Anne er tvunget til at underskrive aftalen. Eller hvis Bente har løjet om bilens stand. I sådanne tilfælde ønsker vi som samfund at hjælpe den “forurettede” part ved at finde aftalen ugyldig.

Omvendt er det vigtigt, at folk kan have tillid til, at en aftale, der ellers er gyldigt indgået, binder. Der kan særligt være et hensyn til Bente, hvis hun ikke kender til de omstændigheder, der gør, at Anne faktisk ikke havde viljen til at indgå aftalen. Eller til Christian som måske har købt bilen videre fra Bente.

Ugyldighedsreglerne søger at afveje disse forskellige hensyn: Hvornår skal man beskytte den “forurettede” og finde aftalen ugyldig? Hvornår skal man fastholde den?

2 Læringsmål

Hovedformålet med seminaret er at træne de studerendes forståelse og anvendelse af centrale ugyldighedsregler i aftaleloven. Efter seminaret skal den studerende kunne:

- Forklare ugyldighedsreglernes samfundsmæssige betydning og funktion i aftaleretten.
- Redegøre for betingelserne i de gennemgåede ugyldighedsregler.
- Anvende ugyldighedsreglerne på konkrete fakta. Det indebærer bl.a. at navigere mellem flere mulige ugyldighedsregler og sondre mellem stærke og svage ugyldighedsgrunde samt vurdere god/ond tro.
- Forholde sig kritisk til ugyldighedsreglerne, herunder diskutere fordele og ulemper ved reglerne.

3 Case

Anders elskede sin kæreste, Bisma, og Bisma elskede de finere ting i livet. Anders ville gerne forkæle hende.

Men Anders var en stor mand, ikke en rig mand. Derfor opsøgte han en aften Guldsmed Mortensen ved hans hjem. Anders gav Mortensen et stift blik og sagde: “Jeg ved, hvor du bor. Jeg kan gøre livet svært for dig. I morgen kommer jeg ind i din butik med min kæreste. Hun vil gerne have et par øreringe. Giv hende en rabat, der er god.”

Dagen efter var Anders og Bisma hos guldsmeden. Mortensen gjorde store øjne og så lidt bleg ud. Bisma spurgte, om han var ok. “Ja,” sagde Mortensen og gjorde et forgæves forsøg på at virke helt fin. “Jeg er vist bare lidt sløj.”

Bisma studsede over den akavede stemning i butikken, men glemte alt om den, da hun så et par øreringe. De var perfekte! Art deco-stil. En stor, cabochonslebet turkis og kantede vinger i 18 karat guld, der ledte tankerne hen på Manhattans Chrysler Building og de brølende 20'ere. Men prisen var alt for høj: 45.000 kr.

“Mon ikke vi kan få lidt rabat?” sagde Anders. 30.000 kr. foreslog Mortensen. “Prøv igen,” sagde Anders. “Øh, 15.000?” spurgte Mortensen.

“Hvor er du sød!” udbrød Bisma. Hun takkede straks ja og udfyldte den nødvendige formular (øreringene skulle tilpasses hendes dimensioner, og hun ville have indgraveret en særlig besked til minde om jubilæet), ligesom hun underskrev Guldsmed Mortensens standardbetingelser. Herefter betalte Bisma de 15.000 kr.

Da Bisma en måned senere skulle hente øreringene, nægtede Mortensen at udlevere dem. Han forklarede, at aftalen var ugyldig, fordi han var blevet truet af hendes kæreste. Hun kunne selvfølgelig få pengene igen.

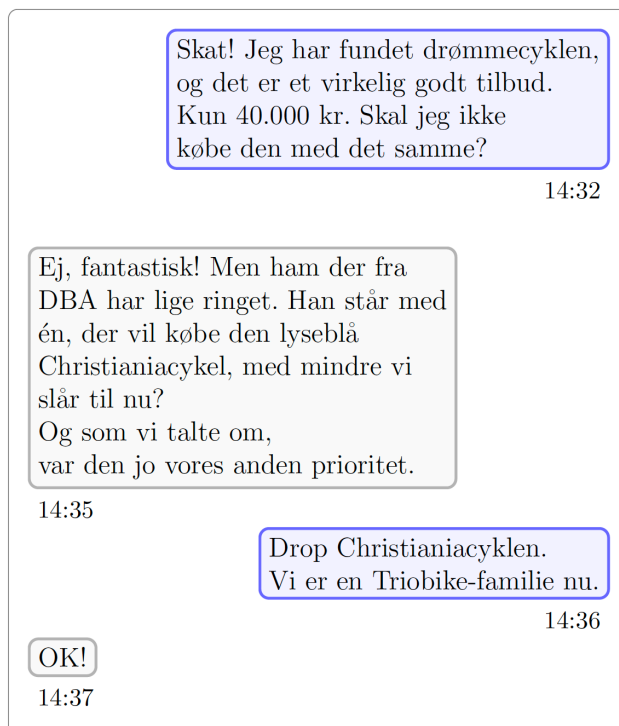
Bisma sagsøgte Guldsmed Mortensen med krav om, at han skulle udlevere øreringene.

—oo0oo—

Marie og Julie ventede deres andet barn, så nu var det tid til en ladcykel.

Da det var Black Week, tog Marie ud til Ladcyklen.com for at undersøge deres tilbud. Her faldt hun for luksusmodellen: en Triobike Boxter CL Bosch med kaleche, medfølgende dække, to barnesæder med trepunktsseler og fodtrin. Et kæmpe tilbudsskilt foran cyklen sagde: "Black Week Tilbud: Ekstraordinært lav pris: 40.000 kr." Normalt kostede Triobiken 60.000 kr. med alt ekstraudstyr.

Marie blev meget ivrig og tog straks et billede af cyklen med tilbudsskiltet, som hun sendte til Julie. Herefter skrev de nogle hurtige beskeder:

Med sommerfugle i maven og et stort smil fik Marie fat i en ansat. "Vi vil gerne have den dér!" sagde hun og pegede på Triobiken. Det ville den ansatte gerne hjælpe med, og hun begyndte papirarbejdet. Men sommerfugle blev til sten. Da Marie skulle betale, sagde Dankortautomaten: 60.000 kr.

"Cyklen står altså til 40.000."

"Åh, det er en fejl. Det er cyklen ved siden af, som er på tilbud."

“Men skiltet står foran Trio’en.”

“Ja, det er en fejl.”

Samtalen gik i ring. Så Marie ringede til sin advokat og bad hende sagsøge Ladcyklen.com med krav om, at hun kunne købe Triobiken til de skilte 40.000 kr.

4 Roller

Gruppe 1: Advokater for Bisma

Gruppe 2: Advokater for Guldsmed Mortensen

Gruppe 3: Advokater for Ladcyklen.com

Gruppe 4: Drej faktum

Gruppe 5: Advokater for Marie

Gruppe 6: Dommere

5 Spot- og refleksionsspørgsmål

1. Hvorfor findes de aftaleretlige ugyldighedsregler?
2. Hvad vil det betyde for samfundet, hvis ugyldighedsreglerne skærpes, så flere aftaler bliver ugyldige?
3. Hvad vil det betyde for samfundet, hvis ugyldighedsreglerne svækkes, så færre aftaler bliver ugyldige?
4. Hvad taler henholdsvis for og imod skærpede ugyldighedsregler?
5. Hvorfor gives der en særlig beskyttelse til forbrugere?
6. Hvilken forskel er der på aftalelovens oprindelige ugyldighedsregler, aftalelovens § 36 og reglerne i aftalelovens kapitel IV?

6 Forberedelse til seminaret

Ved afslutningen af det forudgående seminar introducerer underviseren kort dette seminars emne og pensum.

Alle grupper læser pensum samt den relevante lovgivning og evt. forarbejder.

Øvrig forberedelse afhænger af de enkelte gruppers rolle:

Advokatgrupper skal udarbejde et processkrift på vegne af den part, de repræsenterer.

Processkriftet må være max 400 ord og skal indeholde en kort fremstilling af de påstande og anbringender, som gruppen vil gøre gældende på vegne af sin klient. Se mere om påstande og anbringender i pkt. 8.

Skriftet uploades senest 24 timer før seminaret.

Dommergruppen læser processkrifter og forbereder en afgørelse.

Se mere om rettens afgørelse i pkt. 8.

Grupper, der skal dreje faktum, forbereder sig på dette og læser processkrifter.

Hver gruppe skal forberede mindst to drejninger pr. sag. Se mere om drej faktum i pkt. 9.

7 Til seminaret

Seminaret er bygget op omkring dagens case, og grupperne skal fremlægge deres materiale. En fremlæggelse bør ikke vare mere end 5 minutter.

Mindst to medlemmer fra hver gruppe skal fremlægge. Over hele semestret skal alle i gruppen fremlægge lige meget.

7.1 Eksempel på tidsplan

Underviseren tilrettelægger selv seminarundervisningen. En tidsplan kunne se sådan her ud:

08.15-08.25: Introduktion og organisering.

08.25-08.50: Processpil: Parterne procederer.

08.50-09.00: Processpil: Domsafsigelse.

09.00-09.15: Pause.

09.15-09.30: Drej faktum med diskussion.

09.30-09.45: Underviser evaluerer, kommenterer og svarer på spørgsmål (evt. spot- og refleksionsspørgsmål).

09.45-10.00: Opsamling og introduktion til næste seminar.

8 Om processpil

Et processpil er en simulering af, hvordan en retssag behandles ved domstolene. Parterne i en civil retssag er sagsøger og sagsøgte.

8.1 Centrale elementer

Påstand: En kort og præcis formulering af, hvad parten ønsker at opnå. Sagsøgers påstand kan fx lyde: "Sagsøgte skal betale 100.000 kr. til sagsøger." Sagsøgte nedlægger typisk påstand om frifindelse.

Anbringender: De retlige argumenter, som parterne begrundet deres påstande med. Argumenterne skal basere sig på anerkendte retskilder, fx lov, retspraksis, sædvane eller forholdets natur.

Faktum: Det faktiske hændelsesforløb, der afgør, hvilke retsregler der finder anvendelse. Det er vigtigt at bygge argumenterne op omkring faktum.

Rettens afgørelse: Rettens afgørelse indeholder resultat og begrundelse. Resultatet formuleres kort og klart, fx "Sagsøgte skal betale 100.000 kr. til sagsøger" eller "Sagsøgte frifindes." Begrundelsen skal argumentere for resultatet og baseres på relevant jus og faktum.

8.2 Struktur

Et processpil forløber således:

- Sagsøgers procedure: Fremlægger påstand og argumenter, der støtter påstanden.
- Sagsøgte procedure: Fremlægger påstand og argumenter. Kan også imødegå sagsøgers argumenter.
- Replik: Sagsøger giver korte modargumenter til sagsøgte procedure.
- Duplik: Sagsøgte giver korte modargumenter til sagsøgers replik.
- Domsafsigelse: Dommerne giver deres afgørelse med resultat og begrundelse.

9 Drej faktum

Faktum drejes ved at foreslå ændringer i casen og diskutere, hvad ændringerne betyder for den juridiske analyse. Ændringen kan betyde, at situationen falder under en anden regel, eller at man når til et andet resultat.

Eksempler: I en tvist om aftaleindgåelse: Hvad hvis køber bare havde nikket i stedet for at sige "jeg accepterer"? I en tvist om fortolkning: Hvad nu hvis der er forskellige opfattelser af et ord inden for den samme branche?

Det er ikke et krav, at gruppen kan give et klart svar på, hvad konsekvensen af en ændring er. Formålet er at få de studerende til at reflektere bredere over det materiale, de lærer, og at skabe diskussion på holdet.

Ver. 2026.02.03 – RB